

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	מודיעין	בני ברק	ירושלים	עיר
18:39	18:53	18:59	18:49	18:48	18:58	18:53	19:01	19:00	18:42	כניסת שבת
19:56	19:55	19:55	19:56	19:55	19:57	19:57	19:55	19:56	19:54	יציאת שבת
20:30	20:34	20:32	20:30	20:29	20:31	20:34	20:32	20:32	20:33	ר"ת

לקראת שבת מלכתא

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרו עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

להצטרפות לרשימת התפוצה שלחו מייל ל - Dirshu@dirshu.co.il

יום המישי י"ד אב תשע"ו | פניני פרשת השבוע פרשת ואתחנן | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה

בית הכנסת המפואר בשכונת הר נוף בירושלים, שנבנה בהארט פנים...

והשיחה האחרונה של מרן הסבא מסלבודקא זי"ע א

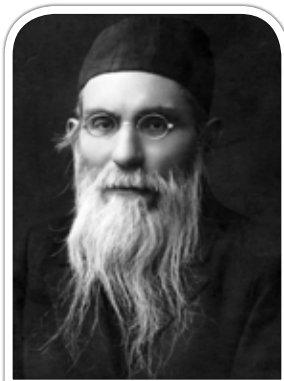
לאחר זמן מה הגיע אחד ורמז לו בעדינות גדולה שהמקום שייך לו, הוא קם והתיישב במקום פנוי אחר, אלא שהדבר חזר על עצמו כמה פעמים, מגיע המתפלל הקבוע ורמז לו שזה מקומו, וכך יצא שבשבת אחת הזיזו אותו שבע מקומות כמובן בעדינות גדולה וברמזים ברורים בלבד! הרגשתו היתה כמובן רעה מאד.

באחת השבתות הגיע לבית הכנסת של הגאון רבי אברהם רובין שליט"א בשכונת 'הר נוף' האורח כבר נזהר שלא להתיישב על שום מקום וחיכה בסוף בית הכנסת. בסוף התפילה ניגש אליו הרב רובין שידוע במאור פניו לכל אדם, ואמר לו 'אגוט שבת' בחיך ובהארט פנים גדולה תוך שהוא מתעניין מהיכן הוא ומה מצבו, היהודי נשבר וסיפר לרב רובין את כל התלאה שלו מאז שהגיע לארץ: אף אחד לא מתעניין בשלומי, ובבתי כנסת רק רומזים לו בעדינות על המקומות...

הרב רובין הזדעזע, ולמחרת לפני קריאת התורה דפק על הבימה ואמר: "יזדעזעו אמות הסיפים על מה שקורה אתנו, כאשר יהודי לא מוכר מגיע לבית כנסת ואף אחד לא טורח לגשת אליו ולהתעניין בשלומי? להאיר לו פנים וגם לוותר לו על המקום, או לכל הפחות למצוא לו מקום אחר!!!" וכך הוסיף ודיבר על מעלה גדולה זו של הארת פנים כמה היא חשובה ונחוצה.

לאחר שבועיים מקבל הרב רובין טלפון מאמריקה ומעבר לקו נמצא אבא של אותו יהודי, שהוא עשיר גדול, והוא מספר לרב רובין כמה שהוא שימח את בנו שחשב כבר לחזור לאמריקה, וכהכרת הטוב הוא רוצה לתת לו תרומה גדולה ושאלו למה ירצה? הרב רובין אמר לו שלא נראה לו שהוא יכול לעזור לו כי הוא צריך סכום גדול... התעקש העשיר ההוא "תגיד כמה אתה צריך", אמר לו הרב רובין שיש להם בית כנסת בבקתה עלובה והם צריכים לבנות בנין. מיד רשם היהודי העשיר המחאה שמנה של חצי מיליון דולר ובזה נבנה בית הכנסת המפואר של הרב רובין בירושלים.

עכשיו אנו מבינים עד כמה יכול להועיל 'גוט שבת' אחד! עד כמה עוצמתו של 'בוקר טוב!' וכמה תועלת יכולה לצמוח מחיך קטן. וכל זה נמצא כאן, בהישג ידינו, ללא טרחה גדולה. וללא מאמץ מיוחד, ועם זה אף אפשר לזכות ביום הדין.

מרן הסבא מסלבודקא זי"ע א

הרב בנימין בירנצוויג

"אז יבדיל מושה שלש ערים... מוזהה שמש" (דברים ד', מ"א)

מביא רש"י הקדוש את דברי חז"ל המופלאים (מכות י, א); "מזרחת שמש" - אמר לו הקב"ה למשה: 'הזרח שמש לרוצחים... להכין להם חיותם'. ועד כדי כך גדולה 'הזרחת השמש לרוצחים', שתלמיד שגלה מגלין רבו עמו!

המשגיח הגה"צ רבי שלמה וולבה (עלי שור ח"א עמ' קצ) ראה בדברי חז"ל אלו את יסוד כל האדם; אבי הנביאים, משה רבנו, לא מצא מצוה חשובה יותר להתעסק בה סמוך למיתתו, אלא זו, המצוה האחרונה בחייו להזריח שמש לקשיי יום אומללים! ומה בא ללמדנו בזה?

שזה כל האדם! להיות 'מזריח שמש' לכל אדם! זהו יסוד כל המצוות וכל יחסינו בין אדם לחברו! וממשיך הרב וולבה זצ"ל בגודל מעלת הארת פנים: שגם כלפי הקב"ה נאמר "ה' אלוקים צבקות האר פניך ונושעה" וא"ר יוחנן אנו אין לנו אלא הארת פנים בלבד שנאמר "האר פניך ונושעה", וכן הוא ביחס לאדם כמאמר חז"ל: 'גדול המלבין שיניים ממשקהו חלב'. זהו כל האדם!

כה גדולה היא מעלת המאיר פנים לחברו, כפי שסיפר מרן הגרמ"י לפקוביץ זצ"ל על השיחה האחרונה של מרן הסבא מסלבודקא זי"ע א בשיבת חברון בעיר האבות, שהיתה בראש השנה האחרון לחייו בשיבה לפני התקיעות, ובה הוא אמר דברים מרוממים ביותר: במה יזכה האדם ביום הדין הנורא, עם איזו זכות הוא יבוא לבית דין של מעלה? באמירת 'גוט מורגען' [בוקר טוב] לחברו כל בוקר בהארט פנים, זו הזכות שתכריעהו לכף זכות ביום הדין! מבהיל! עד כמה הארת פנים בתחילת היום יכולה להועיל לשני, עד כדי שזכות זו יכולה להכריע את הכף ביום הדין.

...

לפני כמה שנים עלה יהודי אמריקאי לגור בארץ ישראל, בירושלים עיה"ק, וניסה להתרגל לחיים בארץ. בימות החול היה נכנס לבית כנסת באחת משכונות העיר וכך החל להסתגל לאט לאט לחייו החדשים, אלא שבשבת הוא הגיע לבית הכנסת, ובשבת כידוע יש מקומות קבועים וקנויים למתפללים הקבועים, והוא נכנס והתיישב על מקום שהיה פנוי.

שריקות כדורים ומטחי ירי מכל עבר, אך הוא צועד בגבורה עם הגופה להביאה לקבר ישראל

'מדוע אתה נפחד מעונש המוות המוטל עליך? אל לך לחשוש! בזכות שהבאתני לקבר ישראל תינצל!!'

הרב ישראל ליוש

"אָמרוּ רַק עִם חָכְם וְנָבוֹן" (דברים ד', ו')

כאשר ישמעו הגויים את החוקים - תמה רבי יעקב ניימן זצ"ל בספרו דרכי מוסר - איך יאמרו 'רק עם חכם ונבון', הרי לחוקים אין כל טעם והגיון, וא"כ אדרבה יאמרו על עם ישראל שהוא עם סכל שעושים דברים ללא הבנה?

וביאר, כי אכן בהתחלה כאשר הקב"ה נתן לנו את החוקים, אומות העולם שחקו מאתנו, באומרם 'מה טעם יש בהם?', אך כאשר הם נוכחו לדעת כי עם ישראל בכל אופן עושה את הדברים באמונה תמימה ללא שאלות, ובוזה הם נבדלים מכל העמים, ובזאת הם מתרוממים למעלה גדולה יותר ולעדינות נפש שאין דומה לה, או אז הם מבינים כי אדרבה בעבור חוקים אלו, ובעבור שמירתם ללא שאלות, קיבלו ישראל את מעמדם.

הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל, סיפר סיפור מופעים ששמע מבעל המעשה, סיפור על תעצומות הנפש של האיש הישראלי, גבורה שהמחישה לעיני העמים על היות עם ישראל 'עם סגולה':

מיוחדנו היה בחור צעיר בעיירה סטוצ'ין, ובימי מלחמת העולם הראשונה גייסו אותו הרוסים לשרות צבאי במלחמתם נגד הגרמנים, והוא נשלח לחזית, לא

הרחק מן העיירה, יחד עם קבוצת בחורים.

במסגרת תפקידם היו החיילים מתחפרים בתעלות, כשראשיהם מציצים מעל הקרקע, וכשהגנה של שקי חול לפנייהם, היו יורים לכיוון קו האויב. לא קלה היתה המלאכה ואף מסוכנת, כדורי מוות עפו לכיוונם מכל עבר, שריקות אימה היו מפרות את הדממה כל העת.

בתעלה שליד 'הסטוצ'ינער בחור' עמד חייל יהודי נוסף, בשנות הארבעים לחייו. כדורי האויב פגעו בו והוא נפגע מהאש, בעודו נופל שדוד, והוא עוד נושם את נשימותיו האחרונות, ביקש משכנו, מספר הסיפור, שיביא אותו לקבר ישראל, ורק אחר שהבטיח לו ברגשי קודש לקיים את בקשתו, נפטר החייל והשיב את נשמתו לבוראו.

חלפו שעות ארוכות והקרב ממשיך הפוגה כלל לא נראתה באופק, והוא החל לחשוש להבטחתו, 'לו היתה הפוגה קלה' - הרהר הבחור - 'הייתי מצליח, אולי, להביאו לבית הקברות בסטוצ'ין הקרובה יחסית, אבל רעש הכדורים וקולות הנפץ רק מתעצמים, מה אעשה עם הבטחתי?!!'

אך עד מהרה התעשת הבחור ואמרו: 'הבטחתי ליהודי, אקיים את דבריי ויהי מה!!' 'אני אביאו לקבר ישראל! אזר אומץ, ובגבורה איתנה יצא מן התעלה, נטל את הגופה על כתפו, ורץ עמה לכיוון העיירה. בדרכו עבר על פני מחנות של קוזקים, פגישה עמם ודאי לא היתה מסתיימת בחיך או בברכת שלום, היא היתה שולחת אותו אל אותו מקום אליו רצה להגיע עם גופת חברו, אבל הקב"ה סימא את עיניהם והוא צעד עם הגופה כרואה ואינו נראה.

שלושה קילומטרים רץ הבחור הצדיק עם הגופה, תחת מטר כדורי האויב, עד שבסופו של דבר הגיע אל החברה קדישא בעיר ומסר להם את

הנפטר. כשסיים את שליחותו וקיים את הבטחתו, רץ חזרה אל התעלה כאילו לא התרחש דבר, וקצינו הרוסיים לא ידעו כלל בלכתו ובבואו. גלגל חוזר בעולם והעיר סטוצ'ין נכבשה בידי הגרמנים. הבחור קיבל אישור לחזור לעיירתו, אך אז הוא גויס ע"י הצבא הגרמני לתפקיד 'שומר בהמות'. גם בתפקיד זה ענייני המתים לא עזבו אותו, יום אחד כאשר הוא רעה את הבהמות הוא שומע לפתע קול יריה בודדת והוא מבחין מרחוק כי חיל נופל תחתיו, הוא לא ראה עוד אדם נוסף בקרבת מקום, עובדה שנתנה לו להבין כי החייל יצא אל השדה ואיבד עצמו לדעת.

מיד הוא רץ לעברו כדי לנסות להצילו, הוא כלל לא שת לבו אל הבהמות שהוא מפקיה, וכי הוא עלול לשלם ע"כ ביוקה, הרי הצלת חיי אדם לנגד עיניו, וכי דבר קל הוא!!

כאשר הוא הגיע אל החייל הנופל, שמח לראות כי הוא עוד נושם, פשט את חולצתו והחל במלאכת חבישה וסתימת עורקים, אך רצון ה' כנראה היה אחר וכל ניסיונותיו להצילו עלו בתוהו, החייל מת לו בידיים.

בעודו מתעסק בהצלת החייל, הגיעו חיילי הצבא, וכשהם ראו חייל מת על הארץ ולידו חייל חי, מיד חשדוהו כי הוא הרוצח, כפתו אותו ואסרו אותו בכלא צבאי. כעבור כמה שעות הוא נלקח למשפט צבאי בו אמור היה להישפט בהליך מזורז לעונש מוות.

לפני גזר הדין נתנו לו את זכות הדיבור, ובקול בוכים התחנן על

נפשו וטען כי רק רצה להציל את החייל המת ששם קץ לחייו. תחנוניו לא הועילו לו והן נפלו על אוזניים ערלות. טענות התביעה וראיותיהם הם שהכריעו את הכף, וכאמור נגזר עליו עונש דין מוות. קיום העונש נועד למחרת בשעה 12 בצהריים, אז הוא יועמד לפני כות יורים שישימו קץ לחיי הבחור הצדיק.

את יום ההמתנה למוות בילה הבחור בצינוק צר ומצניח, ובאמצע הלילה, והנה הוא רואה, ספק בהקיץ ספק בחלום, את הבחור שהוא הביא לקבר ישראל ליד העיר סטוצ'ין, והלה שואל אותו 'מדוע אתה נפחד מעונש המוות המוטל עליך? אל לך לחשוש! בזכות שהבאתני לקבר ישראל תינצל!!' ואף אם תעמוד בשערי מוות לא יהרגוך, בתום דברי ההרגעה נעלם החייל. אחוז הלם ותדהמה קפא הבחור על מקומו, האם זה חלום או מציאות, זה דמיון או אמת?

מחוגי השעון אמרו את שלהם, השעה 12 מתקרבת, הוא הוצא מן הצינוק כשהוא קשור בעיניו, אל עבר השדה הפתוח. הוא הועמד מול כיתת היורים, ושלוש שניות לפני השעה 12 נשמע קולו הרם של הכרוז, "אחד! שתיים!..." טרם הספיק לומר "שלוש", ולפתע מגיח מרחוק חייל דוהר על סוס כשהוא צועק ומנופף במטפחת שבידו: "עצרו!! המתינו!! אל תהרגו אותו!!" החייל מתקרב ומציג בפני המפקד מכתב שמצאו זה עתה בכיסו של החייל ההרוג, בו הוא נפרד ממשפחתו ומידידי, כי הוא עומד לאבד עצמו לדעת.

כמובן שהסירו מיד את המטפחת מעיניו של הבחור הצדיק, והניחוהו לנפשו. או אז הבין הבחור כי לא היה זה חלום או דמיון, ואכן בזכות מעשה הגבורה שעשה במסירות נפש להבאת היהודי לקבר ישראל, נצלו חייו.

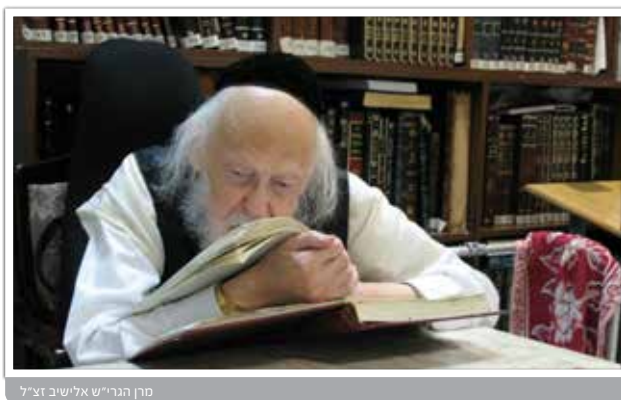

משגמרה לבכות פנתה להיכנס לבית, אך בדיוק באותו הרגע עמד אביה, בעל ה'לשם', על פתח הבית, ומצאה כשעיניה אדומות... שאלה האב, מפני מה עינייך אדומות

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על לידתו של מרן הגרי"ש אלישיב וכוחה של תפילה

דרך רופא פלוני וכיו"ב. אבל מי שהרופא כבר נתייאש מאתו הרי אין בתפילתו כל עירוב, וכל פנייתו איננה אלא בלתי אל ה' שיעזרה בדרך שהוא רוצה. תפילה כזו מחויבת היא לפעול.

כמה שינויי לשונות מצאנו בתהלים (קז) באותו הפרק המדבר מ'ארבעה הצריכים להודות', כי ב' פעמים כתיב 'ויצעקו' - בהולכי מדבריות ויורדי ימים, וב' פעמים כתיב 'ויצעקו' - בחולה שנתרפא וביושבים בבית האסורים. עוד שינוי מצוינו כי בשניים הראשונים שנאמר בהם ויצעקו כתיב 'ממצוקותיהם יצילם' או 'ממצוקותיהם יוציאם' שמשמעו הצלה והוצאה לגמרי מן המיצר. ואידך, באותם שנאמר בהם 'ויצעקו אל ה' בצר להם' הרי הוא מסיים ואומר 'ממצוקותיהם יושיעם' שאינו אלא לשון עזרה וישועה, ולא הוצאה והצלה לגמרי.

מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל

ומבאר המלבי"ם (שם) כי 'צעקה' גדולה מ'הזעקה', ושניים הללו שבהם נאמרה זעקה, ה"ה 'החולה' השוכב על ערש דוי וזועק לה' 'רפאני ה' וארפא', אבל אין תפילתו כ"כ מקירות הלב, כי בסתר לבו הינו חושב - הרי לצידי עומדים כמה רופאים מומחים גדולים (שר"פ) לרפאות בסממני הרפואה ובחכמותיהם, ובאם נצטרך נפנה לעוד רופאים אשר בידם 'נסיון' רב ברפואת החולה, ומכיוון שאין תפילתו אלא ויצעקו אל ה' בצר להם, זעקה בעלמא, על כן אף ישועת ה' לא תוציאנו לגמרי מחליו אלא בדרך 'יושיעם', שהקב"ה יוסיף לו עזר וסעד וממצוקותיהם יושיעם. כיו"ב נאמר זעקה אצל היושב בבית האסורים - כי אף הוא כאותו החולה, שהרי מלבד תפילתו שיוציאו הבורא מאפילה לאורה ומשעבוד לגאולה, הינו סומך גם על 'עורכי דין' ועסקנים העוסקים בצרכי ציבור באמונה, שהם יסייעו בידו לצאת מן המצוק, וזעקה כזאת לא תיענה אלא בדרך 'יושיעם' ולא 'יוציאם' לגמרי.

אבל, הולכי מדבריות, אשר 'תעו במדבר בשימון דרך עיר מושב לא מצאו, רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף', והריהו יושב בדד במדבה, מימינו אריות משמאלו נמרים, מלפניו ולאחוריו שאר חיות רעות. הרי הוא מקים קול צעקה אל ה', כי יודע הוא שאין עסקן או רופא שיצילנו מהארירה הרעב שפגש בו זה עתה, ומבלעדי עוזו ועזרתו אין עזרה וישועה. צעקה זו תהא מקובלת עד מהרה אצל בוחן כליות ולב, ואז ממצוקותיהם יצילם.

כן נמי 'יורדי הים' - שהגיעו למצב של 'יעלו שמים ירדו והומות נפשם ברעה תתמוגג, יחוגו וינועו כשיכור וכל חכמתם תתבלע', הללו מכירים היטב כי העסקן הגדול שבעולם אין בידו לחלצו ממיצרה. אלא הקב"ה - אשר לו הים והוא עשהו. וצעקתו תבוא מתוך עמקי הלב בזה התקבל תפילתו - וממצוקותיהם יוציאם.

(באר הפרשה - מסעי)

"וְאֶתְהַנֵּן אֶל ה'" (דברים ג, כ"ג)

הנה איתא במסכת יומא (נג:). שבשעה שהכהן גדול היה נכנס ביום הקדוש לקודש הקדשים, היה מתפלל תפילה קצרה בבית החיצון, ולא תכנס לפניך תפילת עוברי דרכים. שלא יקבל הקב"ה את תפילתן של העוברים בדרך המבקשים שיעצרו הגשמים המפריעים את הילוכם ברשות הרבים. וידועה התמיהה, וכי זו הייתה דאגתו היחידה של כה"ג ביום המקודש במקום המקודש? היה לו להתפלל על צרכי עמנו המרובים וכיו"ב בשאר ענינים, אלא, כי העובר בדרך בשעה שגשם ניתך ארצה, כשאין לו מחסה לראשו, וכל ה'משא' אשר עליו עומד ברגע קט להתקלקל לגמרי, הרי תפילתו ממעמקי הלב, בידעו שאין לו על מי לסמוך רק על אביו שבשמים, שבכוחו לעצור את הגשמים. תפילה זו כוחה רב כל כך, עד שהוצרך כהן גדול ביום

הכיפורים להתפלל על כך, לפני ולפנים, שלא ייעצרו הגשמים מחמתה. ידוע דבר המעשה, כי הגאון רבי אברהם אלישיב זצ"ל זכה לבנו הגאון הגדול הגרי"ש זצ"ל בזכות התפילה ממעמקי הלב. וכן הוה מעשה: משעברו כמה שנים מנישואי רבי אברהם לבתו של בעל ה'לשם' זצוק"ל בעיר הומלא, ועדיין לא זכו לזש"ק, נסעו השניים לצרכי רפואה בעיר הגדולה 'ווינא', הרחוקה מעיר מגוריהם כשבועיים ימים (בנסיעה), אך הרופאים הרימו את ידיהם והודיעום כי אין לאל ידם להושיע... בלית ברירה חזרו השניים לעירם, ובמשך כל הדרך, כשבועיים ימים, התאפקה האשה שלא לבכות, כדי שלא יראו שאר הנוסעים עמהם בבכיה הגדול. משהגיעו לביתם, שהיווה בית מדור להם ולאביה הגדול בעל הלשם. מיהרה האשה לבית האוצר, שם מניחים התבואה והחיטה למשך כל ימות החורף ושם פרקה מעל עצמה כל בכיה ונתנה דרור לדמעותיה בבכיה גדולה...

משגמרה לבכות פנתה להיכנס לבית, אך בדיוק באותו הרגע עמד אביה, ה'לשם', על פתח הבית, ומצאה כשעיניה אדומות... שאלה האב: "מפני מה עינייך אדומות"? מתחילה ניסתה האשה לענות בהא ודא, אבל אביה לא נתן לה להשיב פניו בבוקי סריקי, עד שהודתה בפניו כי הרופאים ייאשו אותם לגמרי, וזה לה כשבועיים ימים שהיא מתאפקת מלבכות, ועתה משבאו הביתה פרץ מאתה כל המעיין ושטף את פניה ועיניה בדמעות רותחות.

נענה ה'לשם' ואמר, הנה כתיב (תהילים קמה יח): "'קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת", ושמא תדעו מהו 'יקראוהו באמת' האמור כאן? אלא הכתוב מדבר על המצב שבו הינכם עומדים, שהרופאים ייאשו אתכם, ומעתה הנכם יודעים כי אין לכם אל מי לפנות אלא לאבינו שבשמים. זהו 'קרוב ה'... אשר יקראוהו באמת'. ואכן לתקופת השנה נולד להם בנם הגדול הגרי"ש זצ"ל שהאיר לארץ ולדרים עליה.

ביאור דבריו, כי פעמים ימצא שכוונת האדם להתפלל אל ה' שיעזרה

מעשה בשני חברים שהבטיחו זה לזה כי מי מהם שיסתלק מן העולם ראשון, ישתדל לבוא מעולם האמת לספר לחברו מה קרה עמו בעת עלותו השמימה. ויהי היום ואחד מהם נפטר, ולאחר תקופה קצרה הגיע לחברו בחלום.

'אבל חשבתי לתומי, הנה עוד מעט יגיעו לכאן קרונות של תפילות שהתפללתי עשרות בשנים, אולי הם יכריעו את הכף' הגאון רבי ישראל גרוסמן זצ"ל על הסיפור הנורא שהתרחש בשמים, ועל כוחה של תפילה בכוונה

חבילה קטנה, שאלתי: מה יש בחבילה זו? ואמרו לי: כאן נמצאים כל התפילות שהספקת להתפלל במשך כל ימי חיך. התחלתי לצעוק ולבכות: הייתכן? כאן זה עולם האמת? זה קרוב לשמונים שנה שהתפללתי תמידין כסדרן מדי יום ביומו שחרית, מנחה וערבית, ולהיכן נעלמו כל התפילות למאות ולאלפים? ענו לי: אמת, הרבה תפילות התפללת. אבל רוב התפילות לא הקפדת לכוון בתפילה, ותפילה בלא כוונה כגוף בלא נשמה חשיבא ונמצא שתפילות אלו הלכו ח"ו לריק. התפילות שהצלחת להתכוון בהן – הן אלו שבחבילה הקטנה. צמרמורת אחזתני למקרא סיפור זה; לראות את עומק הדין, ולחשוב כי יכול אדם להתפלל שמונים שנה רצופות מדי יום ביומו, ולבסוף לא נשאר מתפילותיו כלום. אוי, "ערוב עבדך לטוב אל יעשקוני זדים". כמה תפילות צריכים להתפלל, כדי שנוכל להתפלל בכוונה.

אחד מהעניינים המועילים לחיזוק הכוונה הוא שיאמין באמונה שלימה כי בעת תפילתו הרי הוא עומד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, "קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת". וראוי לחזור ולשנן מה שמסופר במסכת ברכות (לב): מעשה בחסיד אחד שהיה מתפלל בדרך, בא הגמון אחד ונתן לו שלום, ולא החזיר לו שלום. המתין לו ההגמון עד שסיים תפילתו, וכשסיים החסיד את תפילתו פנה אליו ההגמון ואמר: ריקא, והלא כתוב בתורתכם "רק השמר לך ושמור נפשך" וכתוב

הגאון רבי ישראל גרוסמן זצ"ל

"ונשמרתם מאוד לפשותיכם", כשנתתי לך שלום – למה לא החזרת לי שלום? אם הייתי חותך ראשך בסייף, מי היה תובע את דמך מידי? אמר לו: המתן לי עד שאפייסך בדברים, אמר לו: אילו היית עומד לפני מלך בשר ודם, ובא – חברך ונתן לך שלום, היית מחזיר לו? אמר לו: לאו. ואם היית מחזיר לו מה היו עושים לך? אמר לו: היו חותכים את ראשי בסייף. אמר לו: והלא דברים קל וחומר! ומה אתה שהיית עומד לפני מלך בשר ודם – שהיום כאן ומחר בקבר – כך, אני שהיית עומד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה – שהוא חי וקיים לעד ולעולמי עולמים – על אחת כמה וכמה, מיד נתפיים אותו הגמון ונפטר אותו חסיד לביתו לשלום. מכאן אנחנו צריכים ללמוד מוסר השכל איך צריכים לגשת לתפילה; אותו החסיד כשעמד להתפלל, היה בהרגשה שהוא עומד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה – עד כדי שלא שם לב להגמון שבא מולו. כשנמצאים בהרגשה זו באמונה תמימה – הרי כל כולו מרוכז בתיבות התפילה, ונמצא מכוון היטב.

(לב ישראל)

"וְאֵתְּחַן אֶל ה'" (דברים ג, כ"ג)

שנינו במסכת ברכות (כו): 'תפילות כנגד תמידין תקנום', התפילות הן כנגד הקרבנות. והנה כשם שבשעת הקרבת הקרבן, אם היה לכהן המקריב מחשבת פיגול הרי זה פוסל את הקרבן, כך צריך להיות זהיר מאוד בתפילה שלא יתערבו אצל המתפלל מחשבות זרות באמצע התפילה. והנה אמרו חז"ל (שם ל): אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין כדי שיכוונו לבם לאביהם שבשמים. מה עשו החסידים בשעה שהיו שוהין שעה אחת? תירץ הבעש"ט זי"ע "ומתפללין", כלומר היו מתפללין להשי"ת שיזכו לכוון לבם בשעת התפילה. ובאמת צריך לדעת, כי עניין הכוונה בשעת התפילה איננו רק מידת

חסידות גרידא, אלא תנאי מעב מדיני התפילה. וזה לשון המחבר (סימן ק"א ס"א): המתפלל צריך שיכוון בכל הברכות, ואם אינו יכול לכוון בכלם, לפחות יכוון באבות, ואם לא כוון באבות, אף על פי שכוון בכל השאר, יחזור ויתפלל. והרמ"א כתב על זה בשם הטור: והאידיגא אין חוזרין בשביל חסרון כוונה. שאף בחזרה קרוב הוא שלא יכוון, אם כן למה יחזור? ונראה שהרמ"א אינו חולק על דעת המחבר, ומעיקר הדין דעתו כשיטת המחבר שאם לא כוון לכל הפחות בברכת אבות – חוזר ומתפלל. אלא

כיון שחוששים אנו כי גם כשיחזור קרוב הדבר שלא יכוון, על כן אינו חוזר.

מצאתי בספר ישן סיפור נורא: מעשה בשני חברים שנתנו תקיעת כף אחד לחברו, והבטיחו זה לזה כי מי מהם שיסתלק מן העולם ראשון, ישתדל לבוא מעולם האמת לספר לחברו מה קרה עמו בעת עלותו השמימה. ויהי היום ואחד מהם נפטר, ולאחר תקופה קצרה הגיע לחברו בחלום. אמר הנפטר: קיבלתי רשות לקיים הבטחתי, ואם אמנם אין לי רשות לספר הרבה ממה שעבר עלי, אבל דבר אחד אספר לך: כשהתייצבתי לפני בית דין של מעלה לתת דין וחשבון על כל מה שעשיתי בחיי, החלו לדון על כל פרט ופרט. פחד ורעדה אחזוני כשהתחילו להגיע חבילות חבילות של העבירות והפשעים שעברתי במשך ימי חיי. מה אומר ומה אדבר, עמדתי כאילם אשר לא יפתח פיו. לפני עברו קרונות קרונות מכל המעשים טובים שלי, 'סמר מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי'. אבל חשבתי לתומי, הנה עוד מעט יגיעו לכאן קרונות של תפילות שהתפללתי עשרות בשנים, אולי הם יכריעו את הכף. ופתאום הגיע

"מאחרי השואה עד יומו האחרון לא אכל אף פעם בשר או אפילו מרק בשה, לא בשבתות ואף לא בחגים וזאת כהשתתפות בצרתן של ישראל"

במלואת השבעה לראש ישיבת מיר – ברכפלד, הגאון הגדול רבי אריה פינקל זצ"ל
אנו מביאים שיחה מיוחדת על סבו הגאון הגדול רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל

יעקב לוסטיג

הגאון הגדול רבי אריה פינקל זצ"ל, ראש ישיבת מיר-ברכפלד, תיאר בשיחה מיוחדת עם סופר 'המבשר' ה"ה הרב יעקב הייזלר הי"ו, מעט מזעיר מגדולתו העצומה של סבו, הגאון הגדול רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, מייסד ישיבת מיר בארה"ק.

"להעלות את דמותו לנגד עינינו זהו דבר שנמנע מכוחנו", אמר הגר"א פינקל במהלך השיחה, "אבל אפס קצהו המיוחד שבו היה שהיה חד בדורו באהבת לומדי התורה, הוא דרש ותבע מכל אחד לחדש בתורה. הוא תבע חידוש מכל אחד, מגיל צעיר ביותר אולי מבר מצוה, אבל מבחור ישיבה עד זקנה ושיבה. הוא דרש מכל בן תורה ות"ח, שיחדשו בתוה"ק.

אהבתו הפלאית לתורה היתה ללא כל פניות ונגיעות אישיות, כאשר שמח בתורה של כל יהודי ויהודי באשר הוא, דבר שהפליא גדולים וטובים כאחד.

דודי מרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, סיפר עובדא מאלפת

ששמע מזקני זצ"ל: בהיותו כבן עשרים שנה למד בישיבת ראדין, אצל החפץ חיים זצ"ל. ראדין היתה עיירה קטנה, אשר בחורף שררו בה מצבים מאד לא נעימים, בשל ריבוי הגשמים והשלגים, בהיותה מחוסרת תנאי-חיים נאותים. השלגים שהיו יורדים שם בכמות גדולה, נשארו בגובהם על פני הרחובות, עד שהשלג היה מגיע לחצי מטר בגובהו. מחזה אשר כאן בירושלים עיה"ק אין אנו רואים כמותו.

בתנאים שכאלה למד שם זקני, כשהוא מתהלך בנעליים קרועות לרגליו. לאביו, הסבא מסלבודקא, לא היה כסף לשלוח אליו, כדי לרכוש נעליים שלימות. וכך, בצורה שכזו, במנעלים קרועים, הלך לו בגשם ובשלג.

והנה, באותה תקופה, היו לו לזקני שני תלמידים, אשר מכל אחד קיבל שלושה רובל לחודש. כל רובל היה שוה אז הרבה, והיה, אם כן, סיפק בידו לרכוש לעצמו אפילו שני זוגות נעליים, מעולים ביותר.

אבל מה עשה זקני עם הכסף, עם ששת הרובלים, לחודש? - לעצמו לא לקח מאומה. הוא בחר לילך בשלג הקשה במנעלים קרועים, ובאותם רובלים בחר לו ששה בחורים, מגדולי בעלי הכשרונות בישיבה, ולכל אחד נתן רובל אחד לחודש, כדי שיאמרו בפניו "דבר-תורה" מובחח, מדי חודש בחודשו.

וכך הוסיף הגר"ח שמואלביץ ואמה: "מעידני, כי למעלה משבעים שנה

- לא נטל מאומה לעצמו. בביתו לא היה כסא אחד הגון, וכיוצא בדבר היו נראים כל כלי ביתו. אבל לדבר אחד היו לו מעות מזומנים - להרבצת תורה, לשלם לבני תורה כסף כדי שיאמרו בפניו "שטיקלאך תורה". כזו "אהבת תורה" היתה לו.

אין פלא, איפוא - סיים הגר"ח שמואלביץ - שיכל להעיד על עצמו בסוף ימיו, שאף פעם לא חסר לו כסף לזיכוי הרבים בתורה, כי על כן, מי שמאז בחרותו לא נטל מאומה לעצמו, ובחר לילך בנעלים קרועות

ואת כספו ליתן לעמלי תורה, משלמים לו מן השמים כל ימיו ומזמינים לו מעות בדרך נס".

לסיום, שח לנו ראש הישיבה שליט"א: "כך גם על מידותיו המופלאות ניתן להאריך אין ספוח: זקני האריך ימים, כאשר הפליג מעבר לגבורות, אולם הוסיף להיות זריז, ער ורענן עד יומו האחרון. מעולם לא השתמש אפילו בתלמיד קטן שבקטנים, אף לא שרות קל שבקלים, ורק כשנפל למשכב נאלץ להתענות עינוי זה שטורח מישוהו למענו.

הגאון הגדול רבי אריה פינקל זצ"ל

מידת ה"נושא בעול עם חבירו" היתה מן המופלאות אצלו. כל אימת שנודע לו כי "ספר תורה שרוי בצער", כאשר אחד מגדולי ישראל חולה וכדומה, היה מחלה את עצמו עליו, מתענה ומשלים, מבלי לגלות את הדבר לאיש. לעתים רחוקות הבחינו בני ביתו שהוא לא נוגע בארוחת הבוקר, והיה להם לאות שיום צום הוא לו, אבל ברוב המקרים העלים את האוכל ורק אחרי זמן רב אירע שמצאו בחדרו מגירה מלאה לחמניות יבשות...

בכלל, מאחרי השואה עד יומו האחרון לא אכל אף פעם בשר או אפילו מרק בשר לא בשבתות ואף לא בחגים וזאת כהשתתפות בצרתן של ישראל.

נכדו הגר"נ פרצוביץ זצ"ל, שחשש לבריאותו, הצביע פעם לפניו על דברי "אליהו רבא" שאין לזקן מעל פ' שנה להרבות בצום, אולם זקני לא הגיב ולא השיבו מאומה. וכך המשיך במנהגו.

השעה המאוחרת אילצה אותנו לקטוע את השיחה המיוחדת והנדירה. יצאנו ממעונו של ראש הישיבה שליט"א מחוזקים ומעודדים, בתקווה שהדברים יעשו רושם בלבותיהם של בני הדור הצעיר לעודדם באהבת התורה ויגיעתה אין קץ.

והיתה ידו של האדמו"ר מבעלזא זיע"א עטופה במגבת שנתן לאלו שבאו מקודם, וכשראה אותם הוריד את המגבת והעיד רבנו שכשנתן את הכסף לאדמו"ר זצ"ל, ניכר היה באדמו"ר שלא הכיר צורת מטבע

כשמרן הגראי"ל שטיינמן העביר 100 דולר לאדמו"ר מבעלזא זיע"א, ומה אמר מרן שליט"א כשעצרו בבין הזמנים ליד חוף הים

מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א

בקיץ אחד הוזמן מרן שליט"א למחנה בני תורה כדי לדרוש לפני הבחורים, תוך כדי הנסיעה בכביש החוף קיבלו הודעה שעל התכנית להתעכב מעט כי הבחורים עדיין אינם מוכנים, ויש להמתין זמן מה. ההודעה נתקבלה כאשר הרב ומלווי היו באזור הקרוב לחוף הים, והתעורר רעיון שזוהי הזדמנות להמתין תוך כדי ישיבה על שפת הים, ושאיפת האויר הצח ודאי תועיל מאד לבריאותו של רבנו שכמעט ואינו יוצא מפתח ביתו. וממחשבה למעשה עצרו בסמוך לים וסייעו לרב ללכת לכיוון הים. כאשר הגיעו לשפת הים בירך רבנו בכוונה גדולה ברכת "עושה מעשה בראשית", התבונן ואמה: "חושבים אתם שצונאמי יכול לקרות רק במקומות רחוקים? לא ולא! גם כאן מסוגל להיות צונאמי בכל רגע, אך הקב"ה הוא קבע לים גבול ואמר לו שלא יציף את העולם והוא עושה דבר ה... פלא פלאות". במשך שבע דקות המשיך ודבר על פלאי הבריאה הללו, ועל השגחת ה' בעולם. מיד לאחר מכן הסתובב רבנו והחל לחזור לכיוון המכונית, בני לוייתו פנו אליו ואמרו: יש עוד זמן רב עד הדרשה, הבאנו כסא ואפשר לנוח קצת. אך רבנו השיב: "כבר יצאנו חובת ה"דאצה", זה כבר מתחיל להיות יותר מדי עולם הזה... נחזור לאוטו". לא הועילו כל השכנועים והרב הנחוש בדעתו המשיך להמתין בתוך הרכב.

(ומתוק האור על מגילת אסתר עמ' 790)

במגבת, שנתן לאלו שבאו מקודם ידו לשלום כשידו מעוטפת במגבת. וכשראה אותם הוריד את המגבת ולחץ את ידם ללא מגבת. והעיד רבנו שכשנתן את הכסף לאדמו"ר זצ"ל בידו, ניכר היה באדמו"ר זצ"ל שלא הכיר צורת מטבע [ומזכיר רבנו מעשה זה הרבה פעמים לגודל קדושתו של האדמו"ר זצוק"ל].

עוד העיד מרן שליט"א שפעם אחת נסע מכפר סבא לבית האדמו"ר בתל אביב, והגיע מאוחר בלילה במוצ"ש ועדיין אחז האדמו"ר בסעודה שלישית, וראהו באותה הזדמנות בולע את מזונו מבלי ללעוס, כדי שלא ליהנות מהאוכל.

יהודי ירא שמים

שח הגאון ר' י' ר' שליט"א, שסיפר לו עד ראייה הרב אהרן זיס זצ"ל מרמת גן, שבאחת השנים נסעה נ"ב של רבנו שליט"א, הרבנית ע"ה, עם קרובת משפחתה אל האדמו"ר מבעלזא זצ"ל, לבקש ברכה עבורה, ורבנו שליט"א כתב עבורם את הקויטל. וכשהגיעו לבית האדמו"ר היה תור ארוך, והאדמו"ר לא חש בטוב, וביקש שיכניסו את כל הקויטלאך לקופסא אחת גדולה ויברך את כולם יחד. וכך עשו, והכניסו את כל הקויטלאך, וכשהוציא האדמו"ר זצ"ל את הקויטל שכתב רבנו, התבונן בזה, ואמר האדמו"ר: "את הקויטל הזה כתב יהודי ירא שמים". [כשהרבנית ע"ה סיפרה את עיקרי המעשה אמרה, שהמשב"ק אמר לה שהאדמו"ר לא קורא קויטלאך של אחרים, אלא את אלו שהמשב"ק כתב, אולם היא התעקשה שרוצה להכניס דוקא את הקויטל שרבנו כתב], וכשנפטר כ"ק האדמו"ר זצ"ל, לקח רבנו את בניו שליט"א ונסע עמם לירושלים להלוויה. (כאיל תערוג תשע"ד)

באחד השנים לפני כשלושים שנה הציע אחד ממקורביו של מרן שליט"א להכין בעבורו דירה בצפון לימי בין הזמנים, כדי שינוח קמעה מעול הציבור ועול הנהגת הישיבה והכולל. הוא נכנס והציע זאת למרן שליט"א, אך מרן השיב: "לא, תודה! הגן עדן שלי בבין הזמנים הוא, שאני הולך לכולל פוניבז' ומנותק מכולם שעות ע"ג שעות מבלי שאף אחד מפריע" (היה זה באותם השנים שהיה עולה ללמוד בחדר הכולל בפוניבז' למעלה סמוך לעזרת נשים). אולם כשבניו היו נערים צעירים, נסע עמהם (אב תשכ"א) לשבוע לחדרים שמעל קבר הרשב"י במירון, ולימים אמר רבנו שהעיז לישון שם רק אחרי ששמע מהמבינים שגופו הטהור של רשב"י קבור עמוק מאוד משם, דבלאו הכי לא היה מעיז להיות שם מחמת הקדושה העצומה שיש שם.

יומא דהילולא כ"ק האדמו"ר מהר"א מבעלזא זצ"ל נלב"ע כ"א אב תשי"ז

כשעלה רבנו לארץ ישראל, ביקש ממנו הרבני הנגיד רבי לייביש רובינפלד זצ"ל, שהיה ראש הקהל בלוגאנו והיה השושבין בחתונת רבנו ודאג לו הרבה מאוד בהיותו בשוויץ, שיעביר 100 דולה, סכום עתק בימים ההם. פדיון לכ"ק אדמו"ר מבעלזא. ולשם כך ולעוד עניינים עלה רבנו לירושלים, והלך להגרי"ז זצ"ל, ואמר הגרי"ז לבנו הגרי"ד שיעזור לרבנו בכל שליחותיו, ואכן הלך גם להאדמו"ר מבעלזא. והגיעו לבית האדמו"ר באישון לילה בשעה 12.00 ולא רצו ליתן להם ליכנס, ואחר שאמר הגרי"ד את שמו נתנו להם ליכנס. וכשנכנסו היתה ידו של האדמו"ר עטופה

עד מהרה קשרו השוטרים בין הסיפור המפורסם ובין הבהורים שהודיעו קודם שהם נשדדו במחצית מן הסכום. 'עשרים אלף?' - קימטו החוקרים את פרצופיהם - 'העניין מריח לא ממש טוב'...

חכמתו של הרב שהכריעה את השודדים

ורק כאשר ילחצו אתכם מאוד תודו שמדובר בעשרת אלפים, ושיניתם בעקבות הוראה שלי:

הבחורים אשר כיבדו את דברו, עשו כפי שאמר להם, על אף שלא הבינו את סיבתו הכמוסה עמו. תוך יום פורסם בעיתונות כולה ששני יהודים נשדדו ברכבת בסכום של עשרים אלף זלוטס, והמשטרה לא הצליחה להניח ידה על הגנבים. עד מהרה קשרו השוטרים בין הסיפור המפורסם ובין הבהורים שהודיעו קודם שהם נשדדו במחצית מן הסכום. "עשרים אלף?" - קימטו החוקרים את פרצופיהם - 'העניין מריח לא ממש טוב... יש לברר את העניין, לא חלף זמן רב ושני הבהורים נעצרו לחקירה. בתחילה השתדלו השניים לדבוק בסכום החדש, אך כשהחלו לחקור כל אחד בפני עצמו, נשברו תחת לחץ החקירה, והודו שנגנבו להם עשרת אלפים, כפי שדיווחו קודם,

וכי הרב יעץ להם לומר מה שאמרו.

מיהרו חוקרי המשטרה לבית הרב וביקשו להבין: 'רבי, אתה אמרת להם לומר עשרים אלף במקום עשרת אלפים?' 'אכן כן' - אמר הרב בניע ראש, 'למה?' 'בעוד שעתיים יוצאת מהדורת עיתונים נוספת' - השיב הרב, כאילו שלא ממין העניין - 'אם תואילו להמתין לי את משך הזמן הזה, נקרא ביחד את הדברים שיפרסמו שם: גיליונות העיתון הבא היו עדיין חמים כשראשיהם של החוקרים נרכנו מעליהם בסקרנות. הכותרת הראשית פרסמה על מריבה קטלנית בין חברי כנופיה, שהותירה אחריה הרוגים ופצועים.

העיתונים דיווחו כי קרב הדמים החל בוויכוח עם ששה גנבים שיצאו ל'תורנות' ברכבת והצליחו לחזור עם שלל נכבד - צרור של עשרת אלפים זלוטס. עוד השודדים שמחים בהצלחתם, והנה נודע להם שבעיתונות פורסם שהיה שוד של עשרים אלף. מיד נפל חשד על מבצעי השוד שנטלו לעצמם מחצית מן הסכום ודיווחו רק על מחציתו. הללו הכחישו את הדברים מכל וכל, אולם חברי הכנופיה לא נתנה להם להתחמק ועד מהרה הדרדר המצב והפך למריבה אלימה. המשטרה שהוזעקה למקום כדי לעצור את הסכסוך, כיתרה את האזור כולו ושמחה על שהצליחה לגלות את אחת הכנופיות שהטילה את אימתה על האזור כולו, ובפרט על נוסעי הרכבת... כך, בזכות עצת הרב הפיקה, הוחזר כספם של היהודים הנשדדים!

(האמנתי ואדברה, מתוך עלונו של הרב חנניה צ'ולק - בלק)

"כִּי הוּא הַכְּמָתְכֶם וּבִינְתְּכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים" (דברים ד', ו')

בספר 'עושה פלא' מובא מעשה בשני בחורים צעירים שעבדו יחד בעבודות קשות, ואת כל חסכוניהם אגרו במשותף. כעבור זמן רב הצטבר בידיהם סכום נכבד בסך עשרת אלפים זלוטס, ואחד מהם הציע: 'הבה ניסע לערים הגדולות ונקנה מן הסוחרים סחורות במחירים סיטונאים, שהם זולים מאלו שאנו קונים בעירנו, נמכור אותם כאן במחיר הרגיל - ורווח נאה יהיה בידינו'. הצעתו התקבלה על ליבו של חברו, ושני הבהורים החלו בהכנות לקראת המסע. ראשית היה עליהם לחשוב על נשיאת הכסף בדרך הבטוחה ביותר, שכן הרכבות היו מלאות בכייסים. החליטו, לתפור את הכסף בתוך שקית ולתפור את השקית לחגורה של אחד מהם, כשהשני יקפח עין שלא יגנבו אותה, עלו השניים לרכבת, ומדי כמה

דקות מששו את החגורה ויידאו ששקיק הכסף במקומו מונח.

הרכבת אספה עוד ועוד נוסעים שביקשו להגיע לעיר הגדולה, ובכל תחנה נדחסו הבהורים יותר ויותר בתוך ההמון, והנה, באחת מן הבדיקות שערכו כדי לוודא את הימצאותו של השקיק, גילו לחרדתם שכולו נעלם, מבלי להותיר שום עקבות! מיהרו שני האומללים אל שוטרי הרכבת, הודיעו על דבר הגניבה, והתחננו לעזרה, השוטרים עצרו את הרכבת, מששו בכיסייהם של כל הנוסעים, ומשלא מצאו דבר, הורו לקטר להמשיך בדרכו. בתחנה הראשונה שלאחר מכן ירדו שני הבהורים כשהם ממררים בככי. שנים של עבודה ירדו לטמיון, ובמקום עשרת אלפי הזלוטס והתקוות שנוצרו בשקיק, הרי הם כאן, כשאפילו פרוטה לשוב הביתה אין בידם.

לכסוף ניגשו למישהו ושאלו אם יש אי-אלו יהודים המתגוררים בעיירה, הלה סיפר כי יש כאן שכונה גדולה של יהודים, והבחורים שמו פעמיהם לשם, ומיד בהגיעם חיפשו את בית הרב וביקשו להיכנס אליו. הביט הרב בעיניהם הנפוחות מבכי, וביקש לשמוע את קורותיהם. הוא הקשיב בתשומת לב מלאה לסיפור הכואב, ואחר הזמינם לישון בביתו והבטיח להרהר בדבריהם במשך הלילה ולחשוב על דרך לפתרון מצוקתם. עם בוקר ניגש והורה לבחורים לפרסם את דבר הגניבה בעיתונים הגדולים במדינה, רק שבמקום עשרת אלפים זלוטס, יכתבו עשרים אלף זלוטס. 'למה לשנות?' תהו הבהורים, 'ובכלל, הרי המשטרה כבר מעודכנת, ולה דיווחנו שנגנבו עשרת אלפים?!' 'עשו כדברי', אמר הרב, 'ואם תבוא המשטרה ותחקור אתכם, נסו לדבוק בעמדה שמדובר בעשרים אלף,

עינינו הרואות כי אדם החולה במחלה קשה ל"ע וכל הרופאים הרימו ידיים מה לא יעשה אדם זה, בשביל הסיכוי הכי קלוש שיש לו, הרי לא יחסוך כל מאמץ בשביל לנסות, בידעו כי חייו תלויים בכך

מרן הגר"ח קנייבסקי, על התלמיד של רבי פרידא שלמד 800 פעם, על תורת חיים, והשיחה עם הסטייפלר כשהכין חמאה

טעם לשבחו כי זוהי חובתו אם מעוניין הוא לחיות, שכן אם לא היה עושה כן שוב לא היה טעם בחייו, אבל רבי פרידא שהשקיע את כל זה בשביל ללמד לאחרים, אותו יש לשבח בצורה יוצאת מן הכלל. בזה נוכל להבין ולקבל טעם, מה זה "אין התורה נקנית אלא במי שממית עצמו עליה", רק מי שמוכן להמית עצמו על דברי תורה הרי זה מוכיח שמבין הוא כי התורה היא עצם החיים שלו ובלעדיה אין לו חיים אחרים, לכן מוכן להקריב הכל, אף את חייו האמיתיים, אם יצליח לזכות לעוד קצת תורה, ורק בצורה כזאת אפשר לקנות תורה: (אש תמיד)

סיפר בן משפחה של הסטייפלר זצ"ל, שתמיד השתוקק לחטוף אתו איזה שיחה, לשמוע ממנו על שנות בחרותו, איך היה בנובהרדוק וכדומה. אבל אף פעם לא היה שייך לעשות זאת. תמיד למד. עד שמצא הזדמנות... הרעבעצין של הסטייפלר היתה מכינה את המאכלים ל"חזון אי"ש" [בהלוויה בקש הסטייפלר שיאמרו בהספד שזכתה לשמש

מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

את אחיה הקדוש החזון איש, במשך עשרות שנים, וגדול שמושה יותר מלמודה]. בימים ההם, הכל היה "איינגע" - תוצרת בית. חלב הביאו מהמחלבה, וממנו היו מכינים חמאה. לא היו מכונות ומכשירים. היה כלי מיוחד שבו דפקו את החלב הקרוש עד שהפיקו ממנו את החמאה. הכנת החמאה בכלי הזה היתה מלאכה קשה, והסטייפלר לא אפשר לרבנית לעשות זאת. מי עשה זאת במקומה? כמובן, הסטייפלר עצמו, שאגב היה בעל כח.

אותו בחור ניצל את הזמן שבו היה הסטייפלר מכה בכלי שוב ושוב ומכין את החמאה. הנה, סוף סוף יש לו הזדמנות לשוחח עם הסטייפלר. כעת לא יפריע לו בלמוד... הבחור נגש אליו ונסה לפתוח אתו בשיחה. אך הסטייפלר התנצל: "מצטער, אני כעת באמצע הלמוד..." כן גם כשמכינים חמאה אפשר ללמוד, להכות הכלי - ולהגות בתורה. לא רק שזה לא סותר, זה מחויב המציאות, אין זמן שהוא פנוי מתורה.

(יחי ראובן, עלון דברי שיח-חוקת)

"וְלִמְדָתָם אֲתָם וְשִׁמְרָתָם לְעֵשֶׂתָם" (דברים ה', א')

ידוע המעשה עם רב פרידא שחזר ולימד מאות פעמים אותו דבר לתלמיד עד שהבין, ושאלתי לרבינו שליט"א דהנה הגמרא מפליגה בשבחו של רבי פרידא, ואכן מובן שיש בזה שבח גדול שחזר שמונה מאות פעמים על דבר אחד, עד שתלמידו יבין, ובהחלט מגיע לו שכר עצום על זה. אבל מדוע לא מזכירה הגמרא כלל את אותו תלמיד. הלא אדם רגיל, אחר שלא היה מבין כמה פעמים היה מתיימש ואומר "זה לא בשבילי", ויוצא לעסוק בדברים אחרים. ואותו תלמיד לא מתיימש אלא שומע עוד פעם ועוד פעם. שמונה מאות סיבות היו לו לקום מהמקום ולעזוב את התורה. אבל בעקשנותו וברצונו העז הוא נשאר ומנסה בכל כוחו לקלוט מה שרבי פרידא מלמד אותו. וכי לא מגיע לו צל"ש על המאמץ הגדול שמשקיע בשביל להבין את הסוגיה, ואינו מוותר עד שלבסוף מצליח להבין?! אפילו מילה אחת הגמרא לא אומרת עליו, רק את רבי פרידא משבחים. וכי לא ראוי הוא למילה טובה אחת קטנה?

ואמר לי הגר"ח שליט"א: "עינינו הרואות כי אדם החולה במחלה קשה, לא עלינו, וכל הרופאים הרימו ידיים ואומרים שאין הם יודעים מה לעשות ושאלו עוד סיכוי שימשיך לחיות, מה לא יעשה אדם זה בשביל הסיכוי הכי קלוש שיש לו, אם ישמע על טיפול חדש בקצה העולם שעולה הון ותועפות, הרי לא יחסוך כל מאמץ בשביל לנסות, בידעו כי חייו תלויים בכך, שום דבר כבר לא נחשב בעיניו לכלום. וכי מישהו ישבח אותו על כל מאמציו? מישהו יעריך אותו ויתן לו צל"ש? הלא זה מתבקש מאליו. מאחר שחייו תלויים בכך, כל אדם היה עושה את מה שהוא עושה, ואין בכך כל שבח מיוחד."

"הוא הדין, אמר הגר"ח, מי שמבין כי התורה זה עצם החיים שלו, הרי מובן מאליו שישקיע את כל כוחו ומרצו בשביל לזכות לתורה, אם הוא מבין שיאוש מתורה כמוהו כיאוש מעצם החיים, מובן מאליו שלא יעזיז להתיימש ולנתק עצמו מהתורה מקור החיים. ממילא אותו תלמיד שנשאר עד שהבין אף על פי שעלה לו הדבר במאמצים רבים, אין כל

עליך לדעת כי כאן בבנין, ישנו סכסוך, לא ממש ריב אבל בעיה: אחד השכנים מעוניין לשפץ את דירתו, ואנו כמוכן לא מסכימים כי הבניה גוררת לכלוך ורעש וכו'

רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל, על מלחמות השכנים, והדייר החדש שהפתיע

"אם כך אספר לך, יש לי גמ"ח. עוד בהרצליה היה לי גמ"ח גדול. כדאי לך עכשיו לרדת לקחת טופס, תמלא אותו, ואלוה לך שלשת אלפים דולר". "אני לא צריך גמ"ח, כבר הסברתי לך – הבעיה הגדולה היא שיש מתנגדים לבניה שלי". "עזוב, ראשית כל קח כסף, שיהיה לך בשביל ההתחלה, תחתים על השטר שלשה ערבים שלשת אלפים דולר יש לי גמ"ח גדול, מה אכפת לך".

הוא שוב מסביר לו: "לא זו הבעיה - - -". "שמע נא מה שאני אומר לך, רד וקח טופס, תקבל את הכסף, תלך לעירייה לבקש אישורים ותוכל לבנות..." "מה אתה רוצה מהחיים שלי?!" "אני רוצה את מה שאמרת, שתתחיל לטפל בבניה, וקח כסף מהגמ"ח שלי". "אבל יש בעיה עם - - -". "זה תשאיר לי אני כבר אטפל בנושא". הבקור הסתיים. בינתיים הוא יורד ודופק אצל ה'גרוייסער מתנגד' - השכן מלמטה, שבקר אצלו לפני כשעה. נכנס גם אצלו לביקור: "כמה ילדים יש לך?" "חמשה ילדים, כולם כבר התחננו, ברוך ה'". כמה חדרים יש לך כאן בדירה?" "שניים וחצי, ועשיתי מהם שלשה, חסדי ה'". "אני רוצה לשאול משהו. אין לך ילדים בבית,

ועשית משניים וחצי - שלשה, ולמעלה יש שכן עם שתי-עשרה נפשות בדירה, ישנים שם במטבח עם מזון על הקרקע, וכי אין לך רחמנות?! ולא זו בלבד, אלא שאתה בא אלי להחטיא גם אותי, להיות חוטא ומחטיא?!" המשיך ודמעות נצנצו בעיניו הישישות מלאות רחמים.

המשיך הזקן: "אני רוצה לומר לך משהו, שכני היקרה אינני צעיר, דע לך, כל אחד בחייו חייב להגיע לרחמי שמים, ללא זה - מר מאד. אנו זקוקים לרחמים. ולדעתי, אם אדם מרחם על זולתו ובפרט על שכניו - ה' מרחם עליו, ואם לא, ממש ביטערע רחמנות עליו. היהודי התרגש מדברי הזקן ודמעות בעיניו: "טוב, איך זאג גארנישט [מהיום אינני אומר מלה ואינני מתערב], כי אכן נכון הדבר שהכל זקוקים לרחמי שמים". "רגע, זו לא חכמה להחליט: 'אני לא אומר מלה', הרי לשכן אין כסף לבנות הוא זקוק לגמח"ם, בבקשה תשיג לו איזה גמ"ח של כמה אלפי דולר, אתה מוכרח לעזור לו עם רחמנות אמיתית. אתה מסכים?" "...מה יש לי לעשות אתך, אין ברירה, טוב אעשה כבקשתך". "אם ככה בא נעלה" - - -

הזקן נכנס לדירתו החדשה ויצא עם בקבוק יין שרף. עלו יחד לשכן והודיעו לו: "באנו לשתות לחיים על חתימת השכנים להיתר הבניה שלך". נכנסו ושתו לחיים בבית השכן. ואחרי כחודש יצאה הבניה לדרך. הסיפור אמיתי, מעשה שהיה, ממש כמו שספרתי לכם!

רבותי, בידעי קא אמינא, כי כל כך הרבה צרות ומריבות עם שכנים, שרובם באים מצרות עין. ידוע לי על יהודי שהרחיק מהבנין הסמוך כארבעים וחמשה מטה, ועם כל זאת שכן מהבנין ההוא הגיע להתלונן כי הבניה לוקחת לו את האוויר וי, לוקח לו את האוויר מהמידות ה"טובות" שלו - - - נורא ואיום.

אלו מעשים שבכל יום שאפשר להרויח מהם רבות. תמיד אפשר לקיים מצות חסד: בממונו, ובדבורו - להחיות את השני, לשוחח אתו ולדובבו, להועיל ולסייע.

(יחי ראובן - פרשת וירא)

"ועשית הישר והטוב" (דברים ו', י"ח)

הבוקר, אחרי תפילת שחרית, פגש אותי חבר שלי, יהודי חסיד גוה, ואמר לי: "אתמול קמתי משבעה על אבי. בא ואספר לך עליו משהו שיהיה לעלוי נשמתו, כיון שאבי היה בעל חסד עצום. מעשה שהיה:

הוא עבר את מאורעות המלחמה העולמית, וכאשר עלה לארץ ישראל התגורר בהרצליה. בזקנותו עקר את מגוריו לבני ברק. ביום השני לבואו לדירה החדשה בבני ברק, דפק אצלו יהודי בדלת: "שלום עליכם, ר' איד! אני שכן ותיק כאן בבנין". הזקן הכניס אותו פנימה, התישבו בשמחה.

השכן פותח בדברים: "עליך לדעת כי כאן, בבנין, ישנו סכסוך, לא ממש ריב, אבל בעיה, והיא: אחד השכנים מעוניין לשפץ את דירתו, ואנו כמוכן לא מסכימים כי הבניה גוררת לכלוך ורעש וכו', רק, שלנו אין כל כך את הכח למנוע ממנו את הדבר, וכיון שאתה הגעת להתגורר, והנך יהודי מבוגר, לך תהיה אפשרות אמיתית לטעון ולתבוע כי הבניה תקשה עליך מאד, וכי לא באת לבני ברק בשביל

לסבול רעש ולכלוך, כך אולי נוכל למנוע ממנו את הבניה".

"מיהו השכן, מה שמו?" שאל הזקן. והשכן נתן לו את השם ואת הקומה: "השכן מלמעלה". הזקן שמע והשנים נפרדו: "טוב, אני כבר אדע מה לעשות, תודה רבה" הפטיר הזקן. השכן עזב את המקום, והשכן החדש - הזקן, התרומם מכסאו, נטל את שבעים וחמש שנות חייו, ועלה בגרם המדרגות אל השכן היהודי מלמעלה - אותו שכן שרוצה להרחיב את דירתו [והשכנים מעונינים למנוע זאת ממנו]. דפק בדלת, וכשנפתחה אמה: "שלום, אני השכן החדש מלמטה". "או! שלום עליכם, כן, השבוע באתם לכאן מהרצליה, נכון?" "למעשה, אתה היית צריך לבוא לביקור הכרות בבית [כי אני מבוגר] אבל, כפי שהבנת, אין לך זמן לכך. נאלצתי אפוא לעלות אליך. האם אפשר להכנס?" "בבקשה, הכנסו, אפשר לשבת". הזקן התישב: "אולי כוס תה אם אפשר..." עוד מעט הוא יבקש ללון בבית, מה קורה כאן?!... חשב היהודי לעצמו, ומיהר להכין לו כוס תה חם.

"היות ואנו שכנים חדשים, אשמח מאד לקיים עתה פגישת הכרות" והזקן החל להתעניין: "כמה שנים אתה מתגורר כאן בבנין? כמה ילדים אתם מגדלים בדירה הזו?..." - סדרת שאלות והתעניינות. לאחר שקבל תשובות אמר הזקן: "מה שאני מבין, כי יש לך עשרה ילדים, עדיין לא חיתנת ילד, זאת אומרת - שנים עשרה נפשות". "כן ברוך ה'". "וכמה חדרים יש בדירה שלך?" "שנים וחצי גדולים, לא קטנים, ומסתדרים איך שהוא. אגלה לכם סוד, כי גם במטבח אני מניח מזון, ובערב, אחרי הניקיון, ישנים גם שם, ברוך ה'..." "ומדוע לא תרחיבו קצת?" "לא נורא, מצטמצמים ונדחקים".

"מה יש, וכי לא כדאי להקל קצת על הדחק?" "האמת שרציתי, אבל הבחנתי כי ישנה התנגדות חריפה מצד אחד השכנים, כך שנאלצתי לסגת מהרעיון". "אבל מדוע לא תבנה?" "הסברתי לך, מה אני יכול לעשות שלא נותנים לי לבנות". "רצוני לשאול: אם בכל זאת תרצה לבנות, איך יהיה לך כסף לבניה?" "בבני ברק אין בעיה של גמח"ם, אני כבר אסתדר..." החל לגמגם.

הלב הנשבר של תלמיד ה"חווה מלובלין" על ליל סדר שני שנערך בלי שום השגות

על עשרת הלשונות של התפילה, ועל כח התשובה שלעולם תקבל

הרב מרדכי שטוב

"וְאַתְחַנֵּן אֶל ה'" (דברים ג', כ"ג)

רבי חנינא בר פפא שאל לרבי שמואל בר נחמן: מהו דכתיב ואני תפילתי לך ה' עת רצון? אמר לו: שערי תפילה - פעמים פתוחים פעמים נעולים, אבל שערי תשובה לעולם פתוחים. אמר לו: מנין, דכתיב: "נוראות בצדק תענונו אלקי ישענו מבטח כל קצוי ארץ וים רחוקים", מה המקוה הזה - פעמים פתוח פעמים נעול, אף שערי תפלה פעמים פתוחים פעמים נעולים, אבל הים הזה - לעולם פתוח, כך ידו של הקב"ה - לעולם פתוחה לקבל שבים. (דברים רבה ב', יב')

אז מדוע באמת תשובה תמיד מתקבלת? בעל ה"שם משמאל" נותן טעם לדברי המדרש ואומר: כתוב בפרשתנו "ואתחנן אל ה'", המילה "ואתחנן" היא אחת מעשרה לשונות של תפילה (רש"י), כי כדי שתפילת האדם תקבל הוא צריך להתפלל בכל עשרת כוחות הנפש שלו ובלי זה אין התפילה מתקבלת. אך יש פעמים של "עת רצון" שזה זמן שבו הקב"ה מקבל את כולם, גם מי שמתפלל רק באחד מכוחות הנפש שלו.

תשובה זה זמן של ביטול, כי האדם עושה תשובה מתוך ביטול עצמי ולב נשבר ומפני כך תשובה תמיד מתקבלת. על כן תפילה משולה למקווה כי כמו שבמקווה צריכים לטבול את כל הגוף, ואם אבר אחד בחוץ, לא עלתה לו טבילה, כך תפילה צריכה להיות בכל כוחות הנפש ואם חסר אחד, לא עלתה לו תפילה.

מכל סוגי התפילה (שוועה, צעקה, נאקה, רינה, פגיעה, ביצור, קריאה, ניפול, פילול) הסוג שיש בו את הביטול הכי גדול הוא לשון תחנונים "ואתחנן", כי האדם אומר לפני הקב"ה: 'אני איני ראוי ואיני כדאי שתשמע תפילתי, אין בי זכויות ולא מגיע לי שום דבר, אני מבקש מתנת חיים'. זוהי מדרגה של ביטול לה' ובדומה לתשובה, כאשר יש ביטול, התפילה תקבל ממש כמו שהתשובה תקבל.

יוצא שיש דרך אחת שבה התפילה תמיד תקבל: כאשר נמצאים בביטול לפני הקב"ה שעל זה נאמר "לב נשבר ונדכא אלוקים לא תבזה". ועל כך ביארו תלמידי הבעש"ט את מטבע הברכה שטבעו חכמים "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו..." שלולא היה ציווי מהבורא לומר את שמו ולומר את נוסח התפילה ואת אותיות התורה, לא היה בנו העוז לומר זאת ורק מחמת הציווי אנו אומרים ומקיימים. כי לפני קיום מצווה זוכרים את הרעיון של "וציוונו" ומגיעים לביטול עצמי לפני הבורא ובכך זוכים לקיים את המצווה בשלמות. ואפילו שלא נמצאים בשלמות כלל בשום דבר, הביטול לבד מספיק.

מסופר על תלמידו של ה"חווה מלובלין" שערך את ליל הסדר ברוממות הרוח ובכוונות נשגבות ונשאר ער עד לשחר, והמשיך בשפע האורות את סדר התפילות וכך עד לצהרי יום הפסח, לאחר מכן נתנמנם מעט כדי שיהיו לו כוחות לעריכת ליל סדר שני של גלויות אך נתאחרתו וקם ממש קודם חצות הלילה ומיהר לקיים את סדר המצוות בחיפזון ללא כוונות, רק לבו נשבר

ציון הק' החווה מלובלין זצוק"ל

בקרבנו על ליל סדר שכזה הנערך בלי שום השגות.

לאחר החג נכנס ובא לו אצל רבו ומיד אמר לו ה"חווה" "בוא נבחן את חג הפסח שלך: סדר ראשון היה נחמד - כוונות, ייחודים, כן יפה. אבל סדר שני - מאיר באור יקרות. קיום המצוות בפשטות כי כך ציווה הבורא בלב כנוע וישר בלי לתפוס מלאכים, זהו סדר שאין כדוגמתו".

ה"אבודרהם" מביא גימטריות למילה תפילה: תפלה בגימטריא "בכוונת הלב" וכן גימטריא של "עבודת לב". תפלה גם גימטריא של "ואתחנן", לומר לך שאין תפלה אלא בתחינה, תחנונים לפני הבורא שיחונן במתנת חיים למרות שאיני ראוי ואיני כדאי וכפי שמביא רש"י במקום "אין חנון בכל מקום אלא לשון מתנת חנם אף על פי שיש להם לצדיקים לתלות במעשיהם הטובים אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנם".

קבל את הגיליון ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

מדוע כשאדם נמצא בעת צרה או כשהתינוק נופל הוא צועק "שמע ישראל"?

והאם מותר לקרוא את קריאת שמע – בניגונים מוזיקליים?

הרב צבי וינברג

"שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד" (דברים ו', ד')

כתב ב"ספר החיים" (לרבי חיים ב"ר בצלאל זצ"ל אחי המהר"ל -

ספר סליחה ומחילה פ"ט): "דרך העולם שצועקים שתי תיבות הללו של "שמע ישראל" כשהן בצרה, או שהתינוק נופל, כדי שינצל מאותה צרה על ידי שמיחדים בלבבם שמו הגדול, ויותר היה ראוי שיצעקו ה' אלקינו ה' אחד" שהוא עיקר היחוד, לא שתי תיבות אלו של "שמע ישראל". והטעם שמזכירין שתי תיבות הללו, לפי שהן כוללין רצון השם יתברך מישראל שישמעו לדבריו, וכולל גם כן בקשת ישראל מהקדוש

ברוך הוא שיציל אותם מכל צרה, והכוונה שהקב"ה ששמו הוא ישראל הוא ישמע קול צעקת עמו בעת צרותם, ע"כ.

ובכף החיים (לרבי חיים פלאגיי - סי' יד סעי' כא) כתב: "מנהג ישראל כשרואין דבר תמוה ושל סכנה, קורין קריאת שמע, וכענין מעשה זמרי (במדבר כה, כו) "והמה בוכים" ותרגם יונתן (וקורין שמע)" והשבטים בפני

יעקב בשעת פטירתו". ואני המלקט מצאתי שהגימטריא של הפסוק "שמע ישראל יקוק אלקינו יקוק אחד" [1118] הוא כמנין הפסוק (תהלים כ, ז) "יקוק הושיעה המלך יעננו ביום קראנו".

כתב השו"ע (או"ח סי' סא סעי' כד): "צריך לקרות קריאת שמע בטעמים כמו שהם בתורה". וכתב הרמ"א: אבל לא נהגו כן במדינות אלו, ומ"מ המדקדקים מחמירים בכך. וכתב במחזיק ברכה (להחיד"א אות ז) בעיר אחת היו נוהגין לקרות קריאת שמע בניגון המוסיקא, ורצו לבטל מנהג זה, והיה מחלוקת גדול ונדפס קונטרס על זה מפסקי חכמי דורנו על ענין זה, ועיין מ"ש הרב מכתם לדוד (או"ח סי' ז), והרב מהר"ר עזרא מלכי (שו"ת עין משפט או"ח) האריך על הקונטרס הנזכר.

ובשו"ת חיים שאל (ח"ב סי' לח) כתב שראה בספר "כף ונקי" כ"י (להחכם השלם החסיד כמה"ר כליפה מלכה זלה"ה) שהיה מחלוקת בין חכמי מערב כשמשוררים, אם לשורר ג"כ בתיבת ה', ות"ח זקן עשה שאלת חלום ע"ז והשיבו לו רננו צדיקים בה' עכ"ד.

(קב ונקי)

מדוע אדם שנהיה חולה בשבת

רפואתו קשה יותר מאם נהיה חולה בימות החול?

הרב צבי וינברג

"שמור את יום השבת לקדשו כאשר צוה" (דברים ה', י"א)

כתב הקורח בפירושו על התורה: שמור מלא "ו", לכך ו' לילות אומרים במעריב "שומר עמו ישראל לעד" אבל בשבת אומרים "פורס סוכת שלום" ולוחשים "ושמרו בני ישראל את השבת", לומר שזכות שבת שומרת בליילי שבת. לכך אדם שאירע לו חולי בשבת צריך רחמים יותר מבחול לפי שהפושעים הנינוחין מהגיהנום בשבת פנויין ויוצאים ומזיקים ומה שהנשמות מזיקים לא ניתן רוב פעמים לרפואה, לכך יזהר מאוד כל אדם מליך יחידי לבילל שבת מפני המזיקים והנשמות, ע"כ.

ותלמידו רבי יהודה החסיד כתב ב"ספר חסידים" (אות תתשע): למה הרוחות מחבלין ערב שבת, לפי שאין הרוחות בגיהנום, פי' רוחות של רשעים במיתתן הם מזיקין, כמו כל תולדות קין שמתו נעשו נשמותיהן מזיקין, וניתן להם רשות להזיק למחללי שבתות, או אם היו עצבין בשבת, או אם אינו מתעזן בו, לכך תחלואי רוחות בשבת, ולכך סמך שיר של

פגעים לשיר של יום השבת, ולכך אומר בשבת יקום פורקן ובריית גופא, ולא ביום טוב, ונשמות שמזיקין, אין לאדם רפואה ברפואות בני אדם וותה, כי אם בורא, "ומחץ מכתו ירפא" (ישעי' ל, כו).

(קב ונקי)

מה קורה לבית שקובעים בו מזוזה רק לכוונת שמירה?

והאם מותר ללכת בכיסו עם מזוזה לשמירה?

ומצינו בטור (י"ד סי' רפ"ו) שמהר"מ מרוטנבורג קבע מזוזה לפתח בית מדרשו, ואומר שכשהיה ישן בו שינת הצהרים היה רוח רעה מבעתתו קודם שתקן בו מזוזה, ע"כ. וודאי שעשה כן משום ציווי ה'; אלא שענין הרוח רעה גרם לו לקבוע. ובשו"ת גינת ורדים (להג"ר אברהם בן מרדכי הלוי זצ"ל נפטר בשנת תע"ב, או"ח כלל ב סימן כח) כתב "שכשאינו מכוון לשם מצוה אלא שעושה אותה קרדום לחפור בהם ומניח מזוזה בפתחו לשמור את ביתו אין לו שמירה אלא סכין בעיניו ולא תמוש רעה מביתו". ובפשטות צ"ל שכוונת ה"גינת ורדים" היא כשאינו מכוון לשם מצוה כלל.

בתו"ט עמ"ס כלים (פי"ז משנה ט"ז) כתב שבזמן המשנה היו אנשים שנשאו מזוזה עמהם וחשבו זה למצוה ושמירה. ובחי' "אנשי שם" על המשניות כתב שאם היו אנשים כאלה, טיפשים היו ודאי. ובשו"ת באר משה (ח"ב סי' צ"ו) כתב שבודאי אין ריח מצוה בדבר, אבל גם איסור אין לומר ויותר טוב שלא לעשות, אבל הרשות בידו לעשות כן ואין גוערין בו ואין מוחין בו, ובשבט הלוי (ח"ב סי' קמט) כתב שאין דעתו לעשות מזה מסחה, ושמע שבאיטליא היה קלקול שהיו לוקחין המזוזות מהבתים ונשאו אותן אצלם לשמירה עד שנשתכח מצוות מזוזה.

(קב ונקי)

הרב צבי וינברג

"וּכְתַבְתֶּם עַל מְזוּזַת בֵּיתְךָ" (דברים ו', ט')

כתב הרמב"ם הל' מזוזה (פ"ה ה"ד) שאלו שכותבין מבפנים (המזוזה) שמות המלאכים או שמות קדושים או פסוק או חותמות, הרי הן בכלל מי שאין להם חלק לעולם הבא, שאלו הטפשים לא די להם שבטלו המצוה, אלא שעשו מצוה גדולה שהיא יחוד השם של הקב"ה ואהבתו ועבודתו כאילו הוא קמיע של הניית עצמן, כמו שעלה על לבם הסכל שזהו דבר המהנה בהבלי העולם.

ובכסף משנה שם כתב שאמנם המזוזה שומרת על ביתו, אולם אין הכוונה בעשייתה לשמור הבית אלא צריך שיכוון לקיים מצות הקדוש ברוך הוא וממילא נמשך שתשמור הבית. ועיין בשו"ת חת"ס (אהע"ז ח"ב סי' צ'), שמ"מ מי שמכוון בקביעתה לקיים מצות עשה שצינו ה' וסובר שאין בזה אלא שמירה יוצא ידי חובה.

איך אפשר לצוות על האדם 'לא תחמוד' ולשמור את מחשבתו ורצונותיו, הרי הדברים מסורים הם ללב?

והאם הרואה מאכל שלא כשר צריך לומר אפשי ואפשי אלא שה' ציוה?

וכתב: "נראה דהוא הדין שראוי לאדם להרבות תאוותו בדבר שאין נפשו קצה בו, כגון אם רואה מאכלו של גוי, יאמה: כמה נפשי חשקה במאכל זה או ביין של גוי זה, אבל מה אעשה וכו'. ומיהו בדברים אשר בלאו הכי נפשו של אדם חומדתו יותר מדי כגון גזל ועריות, אין ראוי להביא את עצמו לידי תאוה יתירה. ואפשר דזהו אזהרת "לא תחמוד אשת רעך" שבא להזהיר שלא יביא עצמו לידי חימוד, אע"ג דבשאר עבירות ראוי להוסיף תאוה", ע"כ.

(קב ונקי)

הרב צבי וינברג

"וְלֹא תַחְמוֹד אִשְׁתֵּי רֵעֶךָ" (דברים ה', י"ז)

האבן עזרא (שמות כ"ד) תמה על האזהרה של "לא תחמוד" - איך אפשר לצוות על האדם לשמור את מחשבתו ורצונותיו, הרי הדברים מסורים הם ללב. ב"ספר החיים" (לרבי חיים ב"ר בצלאל זצ"ל אחי המהר"ל - ספר זכיות פרק שישי) מיישב את קושית האבן עזרא, ע"פ מאמר חז"ל (תורת כהנים קדושים מובא ברש"י ויקרא כ,ו) שלא יאמר האדם אי אפשי בבשר חזיר זה, רק יאמר אפשי אבל מה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי וכל זה כדי להרבות שכרו.

שאלות בפרשת השבוע

- "כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה" - לאילו דברים הכוונה?
- כיצד אפשר לשמוע כיום את קול ה'?
- היתכן שיש תפילות שאינן נענות?
- מדוע הלומד תורה שלא לשמה זוכה לעושר וכבוד?

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה' לרכישה התקשרו 02-5609000

האם צריך אדם למסור את כל ממונו כדי שלא לעבור על איסור דרבנן?

עבור איזו מצוה צריך אדם למסור חמישית מנכסיו? ועבור איזו מצוה צריך למסור עשירית מנכסיו?

מפעולה חיובית הכתובה בתורה שאסור לעשותו, ומוגדר לעניינים רבים כמצות 'עשה'; אף באיסורי לא תעשה דרבנן, ואף במעשה שיש בו רק סיוע לדבר עבירה.

ברם, חובה זו אינה אמורה אלא כשאדם עובר על איסור בפועל, אולם כשמדובר במצות 'עשה', אדם אינו חייב למסור את כל ממונו כדי שלא לבטלה, כיון שאינו עושה מעשה בפועל נגד רצון ה': עם זאת, חייב אדם להוציא לפחות עשירית מהקרן של נכסיו, וכן מרווחיו, לשם השגת האפשרות לקיום המצוה; וכשמדובר ב'מצוה עוברת', דהיינו שזמנה חולף, יתכן שחייב להוציא עד חמישית מהקרן ומהרווחים. ויש שציידד כי באופן כללי חייב אדם להפריש חמישית מהקרן ומרווחיו לצורכי המצוות. ולחזר על הפתחים כדי לקבץ כסף עבור רכישת חפצי מצוה, כגון אתרוג, תפילין וכדומה - יש אומרים שאין חובה בכך, אך בודאי חובה לחפש אחר אדם שישאיל לו חפצים אלו.

[סעיף א, ס"ק ח-ט, וביה"ל ד"ה יותר וד"ה אפילו; ביאורים ומוספים דרשו, 15, 16 ו-26]

הרב יהודה יעקבזון

בפרשת השבוע נמצאים פסוקי הפרשה הראשונה של קריאת שמע, ובהם: "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך", ופירושו חז"ל: ובכל נפשך - אפילו הוא נוטל את נפשך, ובכל מאודך - בכל ממונו, ומדברי חז"ל אלו מסיקים כמה מהפוסקים שאדם אינו צריך למסור את כל ממונו אלא על עבירות שצריך למסור עליהן את נפשו, דהיינו שלוש העבירות החמורות: עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים. אולם, לדעת כמה ראשונים, על כל איסור 'לא תעשה' צריך אדם צריך למסור את כל ממונו כדי שלא לעבור עליו. וכך פסק הרמ"א באורח חיים סימן תרנ"ו סעיף א' וביותר דעה סימן קנ"ז סעיף א'. ויש מהפוסקים שכתבו שאף לגמדים הלכה זו מ"ובכל מאודך", ולדעתם נאמר חלקו זה של הפסוק זה על כל איסורי לא תעשה, הגם שחלקו הראשון של הפסוק - "ובכל נפשך" - נאמר רק על עבירות שצריך למסור עליהן את הנפש. וחובה זו של מסירת כל ממונו כדי שלא לעבור על איסור לא תעשה, אמורה אף באיסור לא תעשה 'הבא מכלל עשה', (דהיינו איסור הנלמד

הלכה רא רבתא לשבתא

האם מותר לצאת לרשות הרבים עם שיירי מאכל בפה? והאם מותר לצאת עם לכלוך הדבוק לבגד?

הרב יהודה יעקבזון

יש מהפוסקים שכתבו כי לכתחילה אין לצאת בשבת לרשות הרבים במקום שאין עירוב עם שיירי מאכל בין השיניים, כיון שדרך כל אדם ללכת כשיירי מאכל בפיו ואין זו הוצאה ב'שינוי'. אולם, כיון שאין בכמות שיירי המאכל 'שיעור' הוצאה, וגם זו 'מלאכה שאינה צריכה לגופה', יש להקל בכך בדיעבד, כגון במקרה שאינו יכול לחצוץ את שיניו ולנקותם מאיזו סיבה שהיא. ויש מהפוסקים שציידדו להקל בכך מטעם ששיירי המאכל בטלים לגוף, אך לא הכריעו למעשה, והוסיפו, שאם שיירי המאכל מפריעים

לו או שבולטים מחוץ לפיו באופן מכועה, מסתבר שאינם בטלים לגוף, ויש שכתבו שמותר לצאת עם שיירי מאכל בפה, ואף אם מוצצם בדרך, ובלבד שלא מדובר בשיירי מאכל שהדרך להקפיד ולהוציאם מהפה, כמו עצם, חתיכה קשה של מאכל, וכדומה.

בדומה להנ"ל, יש שהורו שאין צורך לנער את כיסי הבגדים מהלכלוך הדק המצטבר בהם, או לכלוך הדבוק לבגד, כיון שהם בטלים לבגד. אולם, צורות עפר הנכנסים לתוך הנעליים, אינם בטלים לנעל, כיון שהדרך להקפיד על כך ולהוציאם, ואסור לטלטלם ברשות הרבים.

[ביאורים ומוספים דרשו, רנב, 33 ו-שא, 16]

אתה עורך סעודה גדולה וחסרים לך ספסלים - האם מותר לך לקחת ספסלים מבית הכנסת? האם מותר למכור ספר תורה פרטי? ובאיזה בית כנסת מותר לאכול ולשתות אך לא לשוחח שיחת חולין?

קדושת בית הכנסת

- אם הקדיש אדם בנין עבור בית כנסת, לא חלה עליו קדושת בית הכנסת עד שישתמשו בו, אולם המקדיש חייב לקיים את דבריו, כיון שהאמירה שיקיים דבר מצוה נחשבת כנדר.
- אם בנו בית הכנסת מכספי חולין, או שהקדישו בנין לבית הכנסת - אינו קדוש עד שיתפללו בו פעם אחת. ובדומה לכך, אם ייחדו נתיק לתפילין, אינו קדוש עד שיכניסו לתוכו את התפילין.
- בנין בית הכנסת שנמכר או חרב. אסור להשתמש בו, או במקום שבו עמד, לדברים שיש בהם גנאי ניכר וקבוע. ואם הרסו את מבנה בית הכנסת והקימו מבנה אחר - מותר.
- אם ייחדו מבנה לבית הכנסת עד לזמן מסוים - לא חלה עליו קדושה, ומותר לאכול ולשתות בו. אולם, במשך הזמן בו הוא משמש כבית כנסת אין לנהוג בו קלות ראש גמורה, כגון שיחה בטלה.
- אדם המקיים בביתו מנינים לתפילה - אין המקום נחשב משום כך כבית כנסת, ואין בו קדושה. אולם, אם ניכר מתוך מעשיו שהקדיש את המקום לבית הכנסת - נחשב המקום לבית כנסת.
- העורך בביתו סעודה גדולה ונזקק לספסלים - רשאי להשתמש בספסלי בית הכנסת, כיון שהמנהג להשתמש בהם לצורך כגון זה, ונחשב הדבר כאילו התנו מראש שיוכלו להשתמש בהם.

מכירת בית כנסת

- בית כנסת מרכזי בעיר גדולה, שכבר לא מתקיימים בו מנינים לתפילה, או שמוכרים אותו לקהילה אחרת וימשיך לתפקד כבית כנסת - מותר למכרו.
- בית הכנסת שנבנה על ידי עמותה חוקית - חברי העמותה רשאים למכרו, כיון שבית הכנסת נבנה על דעת שכל החלטה הקשורה בו תוחלט על ידם, וגם יש למעשיהם תוקף על פי חוקי המדינה.
- בעבר, התקיימה בערים רבות מועצה בת שבעה חברים, שנבחרה על ידי נציגי הקהילות בעיר, אשר כל עניני הציבור היו נחתכים על פיה. מועצה זו מכונה 'שבעה טובי העיר'.
- תנאי עיקרי למכירת בית כנסת הוא קיומו של בית כנסת נוסף באזור, שיש בו כדי להכיל ברווח את כל המתפללים בבית הכנסת המיועד למכירה.
- אם אדם הקדיש לבית הכנסת דבר הנושא רווחים על ידי שכירות וכדומה, והתנה שהקרן תהיה קיימת לעולם, רשאים גבאי בית הכנסת למכרו ולרכוש בתמורתו דבר אחר הנושא רווחים.
- מכירת קרקע שהיתה בה הונאה במחיר - המכירה קיימת ואין צורך להשיב את ההפרש שבין הסכום ששולם לבין המחיר בשוק, למעט אם ההפרש הוא חמישים אחוז ויותר.

מכירת חפצי קדושה פרטיים

- מי שיש בבעלותו ספר תורה פרטי - יש אומרים שרשאי למכרו, ולהשתמש בתמורתו לכל מטרה שהיא; ויש אומרים. והרוכש ספר תורה על מנת למכרו - רשאי למכרו לכל הדעות. והיורש ספר תורה - יש אומרים שרשאי למכרו לכל הדעות, אך יש אומרים שגם לגביו נחלקו אם רשאי למכרו.
- חפצי קדושה השייכים לאדם פרטי, כגון תפילין ומזוזות - יש אומרים שמותר למכרם ולהשתמש בתמורתם לכל מטרה שהיא, ויש אומרים שמותר למכרם רק על מנת לרכוש בתמורתם חפץ שקדושתו חמורה יותר.